Sayı : 47
Konu: Fıkıh Köşesi

-Aile, kaç yaşına kadar çocuğunun/çocuklarının maddi bakımından sorumludur?

Dinimiz çocukları¸ anne-babaya Allah'ın verdiği bir nimet ve bir emanet olarak kabul eder. Onların bu emanet oluşları da anne-babalara büyük bir sorumluluk yükler. Yine inancımıza göre, ana ve babalar¸ kıyamet gününde bu emanetlere karşı nasıl davrandıkları konusunda Allah'ın huzurunda hesap vereceklerdir. Yüce Allah, *"Ey iman edenler! Kendinizi ve çoluk çocuğunuzu yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden koruyunuz."* [1] buyuruyor.

Ana ve babalar çocuklarından erginlik çağı dediğimiz büluğ çağına kadar sorumludurlar. Bir farkla ki, kız çocuklarından onlar nikahlanıncaya kadar sorumludurlar. Dindar, güzel ahlaklı bir eşle kızların evlendirilmesi ana ve babaların üzerindeki sorumluluklardandır.

Diğer taraftan evlatların güzel bir meslek eğitimi almaları da ebeveynler üzerindeki haklardandır. Ergenlik çağına gelmiş ve bir meslek sahibi olmuş evladın maddi olarak bundan böyle kendi geçimini kendisi sağlamış olacaktır. Dolayısı ile evlatların maddi olarak desteklenmesi erginlik çağına kadardır. Şayet evlenme noktasında erkek evlat zorluk çekiyorsa, o takdirde baba onun evlenmesi için maddi yardımda bulunmalıdır. Bunu anlatan bir de hadis-i şerif vardır ki şöyledir:

"Çocuğa güzel isim vermek, dinini öğretmek ve vakti gelince evlendirmek, evladın babası üzerindeki haklarındandır."[2]

- Günümüzde hâlâ kız çocuğu olunca üzülenler var. Dinî açıdan bu durumu nasıl izah etmek gerekir?

Böyle bir psikolojinin içine girmek dinimizce yersiz bir durumdur**.** Çünkü, dünyaya gelen çocukların hangisi daha hayırlı olacağını ancak Allah (cc) bilir. Bilakis doğan çocuğa sevinilecekse kız çocuğuna daha fazla sevinmek gerekir. Zira Kur'an-ı Kerim'de erkek ve kız çocuklardan bahsedilirken, önce kız çocukları daha sonra erkek çocukları dile gelmektedir. Nitekim şu ayet-i kerime onlardan bir tanesidir. Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

"*Allah, dilediğine kız, dilediğine erkek evlad verir."*[3]Ayet kız çocuklarının erkek çocuklardan daha hayırlı olduğunu işaret etmektedir.

Bir çok hadis-i şerifte de yine kız evlatlarına vurgu yapılmış ve kız evladı olanların ahiretteki mükafatlarına ilişkin müjdeler verilmiştir. Bu ayet-i kerime, kız çocuğunun erkek evlattan hayırlı olduğuna delalet eder. Bir hadis-i şerif'te şöyle buyurulmuştur:

"Bir kimsenin bir kız evladı olsa da, onu İslam adabı ile terbiye etse ve Allah'ın kendisine verdiği nimetlerle büyütse, Allah Teâlâ, o kişiyi cehennem ateşinden korur."[4] Bir diğer hadis-i şerif ise şöyledir: Kızını ve kızkardeşini besleyenler hakkında şöyle buyurulmuştur: **"***Bir kimsenin bir kızı ve üç kızkardeşi olup, onlara ihsanda bulunursa, takvaya sarılırsa cennette ben onunla beraber olurum."*[5] Resulullah (s.a.v), bunu söylerken şehadet parmağı ile orta parmağını bir araya getirerek işaret etmiş ve bu kadar yakın olacağını kinaye ile anlatmak istemiştir. Sahabeden bir tanesi "*Ya Resulallah! İki kızı olsa da cennet'e girer mi?"* diye sorduğunda; Resulullah (s.a.v), **"***Bir olsa da yine Cennet'e girer."* buyurdu. Bütün bunlar gösteriyor ki, kız evladı ile erkek evladı arasında fark yoktur. Hatta fark düşünülecekse kız evladı lehinde bu eşitlik bozulabilir. Kız evladı karşısında üzüntü duymak şeksiz ve Şüphesiz bir cahiliye inancıdır ve İslam'la bağdaşan bir tarafı yoktur.

---

[1] Tahrîm, 66:6
[2] Deylemi, 2/131, H. No:2670
[3] Şura, 42:49
[4] Taberani, Mu'cemu'l Kebir, 9/45, H. No: 10295
[5] Taberani, Mu'cemu'l Evsat, 17/24, H. No: 8393

-Miras paylaşımında farklı olduğu gibi, erkek çocuğu için iki, kız çocuğu için bir akîka hayvanı kesiliyor. Bunu evlat ayrımı diye yorumlamak doğru mudur? Kız evlada daha az değer verildiği anlamına mı gelir?

Yeni dünyaya gelmiş olan çocuğun başındaki saçlara "akika" adı verilir. Bu çocuğun doğumundan sonraki ilk yedinci gününde kesilecek kurbana da "akika kurbanı" denir. Çocuk yedi günlük olunca, başındaki bu saçlar tıraş edilir; şükür için de kurban kesilir.

Cahiliye döneminde erkek çocuklara kurban kesilir, kız çocuklarına kurban kesilmezdi. Bu inanç ve uygulamayı yıkmak üzere, kız çocukları için de kurban kesilmesi emredilmiştir. Bu manada Hz. Âişe (r.a) validemizden rivayet edilen hadis-i şerif şöyledir. Hz. Âişe (r.a) validemiz anlatıyor: *"Resul-i Ekrem (s.a.v.} bize erkek çocuklar için iki, kız çocukları için bir koyun "akîka" olarak kurban etmemizi emretti."*[6] Ümmü Kürz (r.a) da şöyle anlatıyor: "Rasûlullah (s.a.v)'in şöyle söylediğini işittim:

"Oğlan çocuğu için birbirine denk iki kurban, kız çocuğu için bir kurban kesmek gerekir. (Kurbanlığın) erkek veya dişi olması fark etmez."[7]

Bu hadis-i şerifler, akîka kurbanının erkek ve kız çocuklar için farklı olmasını gösteriyor. Yani erkek çocuğa iki kurban, kız çocuğa bir kurban şekliyle. Bu hadislerle amel eden alimler, bu durumu miras, şahitlik ve kadınların hastalık anlarındaki durumlarına kıyas ederler. Fakat cumhur-u ulema dediğimiz çoğunluk alimlere göre kız ve erkek çocuklar için birer kurban yeterlidir. Nitekim şu rivayetler de bunu açıkça ifade etmektedir. Başta sünnete tabi olma noktasında son derece dikkatli bir sahabe olan Abdullah b. Ömer (r.a), olmak üzere, pek çok sahabe, erkek ve kız çocukları için birer koyun kesmişlerdir. Örneğin, Abdullah b. Ömer (r.a), ailesinden her kim bir akîka istemiş ise, ona mutlaka bir akîka verir; kız ve erkek, her çocuğu için birer koyun kurban ederdi. Urve b. Zübeyr (r.a) ve Ali b. Ebî Talip (r.a) de böyle yaparlardı.[8] Abdullah b. Abbas (r.a)'den gelen rivayet ise şöyledir: *"Rasûlullah (s.a.v), torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için, akîka olarak birer koyun kurban etti."*[9] Dolayısı ile, kız ve erkek çocuklar için birer kurban kesileceği kanaatinde olanlar bu rivayetlere istinaden bu görüşe varmışlardır ki, *"Fiili sünnetin sözlü sünnetten daha güçlü"* olması sebebiyle hem kız hem de erkek çocuklar için birer kurban kesilmesi yeterlidir. Böylece sorudaki yanlış anlama da ortadan kalkmış olur.

[6] İbn Mâce, Zebaih, H. No: 3163
[7] Ebû Davut, Edâhî 21, H. No: 2834, 2835, 2836; Tirmizî, Edâhî 17, H. No: 1516; Nesâî, Akîka 3, H. No: 7, 165
[8] İmam Malik, Muvatta', Akika 4, H. No:2, 501
[9] Ebu Davut, Sünen, Edâhî 21, H. No: 2841